

Antwerpen, Welvaartstraat 72-74

Archeologienota: Programma van Maatregelen

Rapport Nr. 26-1373A

Titel

Archeologienota Antwerpen, Welvaartstraat 72-74: Programma van maatregelen

Auteur(s)

Jennes Niels

Erkende archeoloog

2019/00002 INDAR bv.

2017/00195 Axel Theyskens

Projectnummer INDAR

2026-1373

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2026D208

Plaats en datum

Beerse, 11/05/2026

© INDAR bv. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming

I. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode INDAR Bv		2026-1373
Projectcode Onroerend Erfgoed		2026D208
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Antwerpen
	Straat	Welvaartstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Antwerpen
	Afdeling	11
	Sectie	L
	Percelen	3539C3
Coördinaten	X-min, Y-min	152295, 211049
	X-max, Y-max	152319, 211076
Oppervlakte plangebied		Ca. 320 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 320 m ²
Erkend Archeoloog		2019/00002 INDAR bv

2. GEMOTIVEERD ADVIES

2.1. Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een sloop en bouw van een appartement ter hoogte van de Welvaartstraat 72-74 te Antwerpen. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2. Resultaten vooronderzoek

Het plangebied bevindt zich binnen de historische stadskern van Antwerpen. Op de 16e-eeuwse kaart van Bononiensis lag het plangebied net aan de binnenzijde of ter hoogte van de 16e-eeuwse stadswal. Op de latere 16e-eeuwse kaarten ligt het aan de toegang tot de ravelijn en is het plangebied onbebouwd. Pas op de late 19e-eeuwse, maar zeker 20e-eeuwse topografische kaarten lijkt het plangebied bebouwd te zijn geweest tot wanneer recent de locatie een private parking is geworden.

De 20e-eeuwse bebouwing heeft met zekerheid een negatieve impact gehad op de bodembewaring en de bewaring van eventuele archeologie in de bodem. Echter indien nog onderdelen van de 16e-eeuwse vesting of 19e-eeuwse bebouwing ter hoogte van het plangebied aanwezig zouden zijn, zouden deze dieper bewaard kunnen zijn.

De opdrachtgever plant de huidige verharding en bebouwing te slopen, alsook een deel van de kelder van de voormalige bebouwing. Het zuidelijk gedeelte, goed voor ca. 110 m², zal worden gesloopt. Het noordelijk gedeelte van die kelder zal worden verbouwd met o.a. een fietsenstalling en bergruimtes, inclusief nieuwe leidingen, riolering en regenwaterput. Deze verbouwing vindt plaats ter hoogte van de verbouwing die reeds in 1997 is doorgevoerd met de aanleg van een liftkoker, beerput, traphal, etc.

In het uiterste zuiden wordt een infiltratiebekken van 10 m² voorzien met een inhoud van 3.000 liter. Deze wordt gegraven tot een diepte van 50 cm. Rondom het infiltratiebekken wordt groen en een terras aangelegd. De tuinzone en het terras komen op de volle grond te liggen, na uitbraak van de vroegere kelder.

Vervolgens zal de opdrachtgever bovengronds een nieuwbouwappartement optrekken, bestaande uit een gelijkvloers en vier verdiepingen.

Op basis van de vergunningsaanvraag uit 1997, is duidelijk dat de 19e- of althans zeker 20e-eeuwse kelder, een diepgaande verstoring heeft veroorzaakt tot 3,40 à 4,75 m -mv. Zeker met de verbouwingen uit 1997 moet hier nog een groot deel van zijn verbouwd en vernietigd. De kans op het aantreffen van relevante archeologie binnen het plangebied beperkt zich mogelijk tot een kleine kans op het aantreffen van 16e-eeuwse verdedigingswerken. De kans op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd blijft dus bestaand. Echter, de werken zijn in het zuidelijk gedeelte beperkt tot de uitbraak van de

kelder, waarna de locatie opnieuw wordt opgevuld. Vervolgens wordt hier een wadi met oppervlakte van 10 m² gegraven tot een diepte van slechts 50 cm -mv. In de te verbouwen kelderruimte, vindt de verbouwing dan weer plaats in het reeds in 1997 verbouwde gedeelte.

Op basis van de aard van de geplande werken en de lokale geschiedenis van het terrein is er bijgevolg weinig potentieel op kennisvermeerdering bij vervolgonderzoeken omdat de aard van de werken zowel in diepte als in oppervlakte te zeer beperkt zijn.

Bijgevolg wordt beslist om het terrein vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

2.3. Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de bodemingrepen te beperkt zijn om kennis te genereren bij eventueel verder onderzoek.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;
2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;
3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;
4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Op basis van de vergunningsaanvraag uit 1997, is duidelijk dat de 19e- of althans zeker 20e-eeuwse kelder, een diepgaande verstoring heeft veroorzaakt tot 3,40 à 4,75 m -mv. Zeker met de verbouwingen uit 1997 moet hier nog een groot deel van zijn verbouwd en vernietigd. De kans op het aantreffen van relevante archeologie binnen het plangebied beperkt zich mogelijk tot een kleine kans op het aantreffen van 16e-eeuwse verdedigingswerken. De kans op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd blijft dus bestaand. Echter, de werken zijn in het zuidelijk gedeelte beperkt tot de uitbraak van de kelder, waarna de locatie opnieuw wordt opgevuld. Vervolgens wordt hier een wadi met oppervlakte van 10 m² gegraven tot een diepte van slechts 50 cm -mv. In de te verbouwen

kelderruimte, vindt de verbouwing dan weer plaats in het reeds in 1997 verbouwde gedeelte.

Op basis van de aard van de geplande werken en de lokale geschiedenis van het terrein is er bijgevolg weinig potentieel op kennisvermeerdering bij vervolgonderzoeken omdat de aard van de werken zowel in diepte als in oppervlakte te zeer beperkt zijn.

Er wordt beslist om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

3. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, zijn in dit geval de beperkte bodemingrepen. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

Voldoende info aanwezigheid site: Nee.

Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.

Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Op basis van de vergunningsaanvraag uit 1997, is duidelijk dat de 19e- of althans zeker 20e-eeuwse kelder, een diepgaande verstoring heeft veroorzaakt tot 3,40 à 4,75 m -mv. Zeker met de verbouwingen uit 1997 moet hier nog een groot deel van zijn verbouwd en vernietigd. De kans op het aantreffen van relevante archeologie binnen het plangebied beperkt zich mogelijk tot een kleine kans op het aantreffen van 16e-eeuwse verdedigingswerken. De kans op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd blijft dus bestaand. Echter, de werken zijn in het zuidelijk gedeelte beperkt tot de uitbraak van de kelder, waarna de locatie opnieuw wordt opgevuld. Vervolgens wordt hier een wadi met oppervlakte van 10 m² gegraven tot een diepte van slechts 50 cm -mv. In de te verbouwen kelderruimte, vindt de verbouwing dan weer plaats in het reeds in 1997 verbouwde gedeelte.

Op basis van de aard van de geplande werken is er bijgevolg weinig potentieel op kennisvermeerdering bij vervolgonderzoeken omdat de aard van de werken zowel in diepte als in oppervlakte te zeer beperkt zijn.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

4. BIBLIOGRAFIE

BORSBOOM, A. & VERHAGEN, P. 2012. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)*. SIKB

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., & ERVYNCK, A. 2016. Archeologische vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed 48.

TOL, A. J., VERHAGEN, P. & VERBRUGGEN, M. 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*, KNA-leidraden, Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda.

VAN GILS, M. & DE BIE, M. 2006. Steentijd in de Kempen. Prospectie, kartering en waardering van het laat-paleolithische en mesolithische erfgoed. In: COUSSERIER, K., MEYLEMANS, E. & IN 'T VEN, I. (red.), *CAI-II. Thematisch inventarisatie- en evaluatieonderzoek*. VIOE Rapporten 2, Brussel, 7-16.

VAN GILS, M. & MEYLEMANS, E. 2019. *Prospecteren naar steentijd artefactensites – versie 1*, agentschap Onroerend Erfgoed.

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.

Voorblad:

CARTESIUS, 2025. *Cartesius, Kaartlaag 1939* Available at:http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=https://wmts.ngi.be/arcgis/rest/services/seamless_carto__default__3857__800/MapServer&lang=nl, bezocht op 31-10-2024.